

Erkki Pihkala, *Yhdentynvä Eurooppa – Euroopan Unionin taloushistoria*, SKS, 2008, Helsinki, 485 s.

Erkki Pihkalan teos kertoo yhteisen Euroopan synnystä ja sen eri vaiheista taloushistorian näkökulmasta. Suomi on sijoitettu Euroopan laajuiseen kontekstiin. Kirja lähtee selittämään integraation alkupamausta ja etenee kronologisesti kohti loppua. Kokonaisuus on jaettu kahteen osaan, integraation pitkään linjaan ja aihealueittaiseen kehitykseen integraation edetessä. Integraation kuvauksessa sopimusten rooli nostetaan keskeiseksi. Kirjan toinen osio kuvaa, mitä integraatio merkitsi eri aloille, esim. finanssi- ja tulliasioille, maataloudelle, jne.

Euroopan yhdentymisen taloushistoriana teos on mielenkiintoinen ja hyvin kirjoitettu. Sen avulla saa hyvän ja perusteellisen kuvan Euroopan taloushistoriasta sekä integraatioprosessista ajan saatossa.

Kirjan esittelemät integraation vaiheet on lajiteltu kronologiseen järjestykseen. Aluksi kuvataan integraation esivaiheita aina vuoteen 1957 asti. Tässä osiossa kuvataan, miten integraatio ja Eurooppa-ajatus alkoi itää ja kasvaa pienten piirien toimintaa laajemmaksi. Pihkala selittää perusteellisesti, mikä oli Eurooppa-ajatusten syntymäaika ja miten nämä aatteet alkoivat levitä laajempaan tietoisuuteen Euroopan valtioiden keskuudessa. Euroopan idean lähtökohtana voidaan pitää eri henkilöitä historiassa. Pihkala on maininnut Abbe Pierren, Coudenhove-Kalergin ja monia muita, jotka ovat omalla toiminnallaan antaneet sysäyksen Eurooppa-ajattelun syntyyn. Pihkala tarjoaa perusteellisen kuvan tiivistetyssä muodossa siitä, minkälainen on ollut Eurooppa-ajatusten historiallinen kehityskaari.

Toinen luku kuvaa vaihetta 1958–1984, jolloin Euroopan integraatio sai vauhtia rattaisiinsa ja samalla integraatio alkoi levitä suuremman tarkkailijakunnan tietoisuuteen. Aikajakso oli merkittävä, sillä se alkoi pauhulla ja loppui toivon pilkahdukseen. Pauhu oli Rooman sopimusten hengen mukainen taloudellisen yhteistyön lisääntyminen. Ilmassa oli ylikansallisuuden airueen tuntua. Yhteistyötä tehtiin valtioiden välillä yhteisen edun saavuttamiseksi. Tämä loppui vuonna 1965 de Gaullen harjoittamaan tyhjän tuolin politiikkaan. Tälle ajalle oli tyypillistä idealismin loppu.

Vasta vuosina 1983/4 uuden ajan airut oli syttymässä uuteen innostukseen. Tämä liittyi Stuttgartin ja Fointainebleun kokouksiin. Näissä kokouksissa yhteisö sai pitkän ruusun unen jälkeen itseään niskasta kiinni ja sopi uusista dynaamisista yhteismarkkinoinin tähtävistä sopimuksista.

Pihkalan kirjan kolmas luku kuvaa aikajaksoa 1985–1992, jolloin Euroopan Yhteisö sai uutta tuulta purjeisiinsa uusien sopimusten voimalla (SEA Yhtenäisasiakirja ja SEM Euroopan yhtenäismarkkinat) ja samalla yhteisöllisyys sai hieman enemmän hengitystilaa vain hallitustenvälisyyteen painottuneeseen integraatiokeskusteluun. Nämä sopimukset (SEM ja SEA) takasivat suunnan kohti toimivaa sisämarkkinaa Euroopan Yhteisössä. Ilmassa oli mahdollisuus saada EY toimimaan yhtenäisenä vastaamaan ajan koveneviin taloudellisiin ja poliittisiin haasteisiin. Haasteena olivat kovat globaalit kilpailijat Aasiasta ja Pohjois-Amerikasta. Poliitti-

sina haasteina olivat Yhteisön muuttaminen Unioniksi, joka ei keskity vain taloudelliseen integraatioon Euroopassa.

Neljäs ajanjakso 1993–2006 kuvaa Euroopan Unionia, joka on saanut uusien sopimusten nojalla voimaa toimia myös poliittisesti, eikä vain takertua taloudellisiin aspekteihin. Tällä ajanjaksolla TEU tuli voimaan, samoin kuin uusi yhteinen valuutta sekä vakaussäännöstö. TEU oli sopimus Euroopan Unionista ja se astui voimaan 1993. Vakaussopimus oli luotu maille, jotka halusivat saavuttaa kelpoisuuden valuuttaunioniin. Lisäksi sovittiin Kööpenhaminan kriteerit maille, jotka halusivat hakea EU:n jäsenyyttä.

Kirjan toisessa osiossa kuvataan perusteellisesti eri alojen integraatioketjystä. Tässä osiossa kirjoittaja osoittaa yksityiskohtaisesti, mitkä vaikutukset integraatiolla oli kyseisille aloille Euroopan mittakaavassa. Alojen kirjo kuvastaa hyvin integraation vaikutuksia eri teollisuuden ja yhteiskunnan aloille. Alat ovat ulkomaankauppa, kehitysmaa-, valuutta-, maatalous-, kalastus-, liikenne-, elinkeino-, kilpailu-, alue-, ympäristö-, energia-, sosiaali-, siirtolaisuus- ja veropolitiikka. Jokaisessa näistä aloista on integraatio vaikuttanut EU:n jäsenmaissa. Verotusasioissa integraatio on huomaa harmonisoinnin tarpeesta. Nykyään jokaisessa maassa on oma verotusjärjestelmä. Samoin on laita sosiaalipolitiikassa. Ulkomaankaupassa EU on yhtenäinen blokki neuvotteluissa. Energiapolitiikassa on kiivasta keskustelua yhtenäisen politiikan saavuttamiseksi Unionissa.

Pihkalan kirjassa on hyvää sen selkeä kirjoitusasu, joskin yksityiskohtaista tietoa on erittäin paljon. Yksityiskohtien määrä tekee lukukokemuksen haastavaksi. Lukijalle tulee tuntuma, että pärjättäisiin vähemmälläkin päivämäärien luettelamisella – olkoonkin, että päivämäärät ovat tärkeitä. Nyt lukukokemuksesta tulee sekava olo. Toki tällä tavalla on saatu perattua paljon materiaalia ja tietoa yksiin kansiin.

On kuin kirjoittaja haluaisi alleviivata aiheen monimutkaisuutta ja hankaluutta. Kirjasta tulee silppumainen, koska jokaiseen pieneenkin nyanssiin on viitattu ja kerrottu mistä on kyse. Tämä kirjoitustapa on mielestäni tehnyt kirjasta osin raskaan ja hankalamman lukea kuin mitä se voisi olla. Toisaalla kirjassa on selitetty asioita, jotka kansainvälisen politiikan tuntijalle tuovat tunteen, että tuonkin asiakokonaisuuden voi painottaa eri tavalla.

Tietyt tapahtumatketjut – esimerkiksi Euroopan integraation kulku eri vuosikymmeninä – on hyvin esitelty ja pääpiirteet on tuotu esiin. Suomen valintojen syyt olisi voitu selittää perusteellisemmin ja syvemmin. Missään ei ollut mainintaa EFTA-ratkaisun yhteydessä Suomen paperiteollisuudesta ja siitä, miksi Suomen oli niin tärkeää päästä mukaan tämän sopimuksen piiriin. EFTA oli Suomen paperiteollisuudelle tärkeä, koska sopimus takasi tullivapaan pääsyn tärkeille Britannian markkinoille erityisesti ja EEC:n markkinoille yleisesti. Selittämättä jää metsäteollisuuden osuus sekä se, miksi Suomi reagoi integraation kulkuun niin kuin reagoi. Kun metsäteollisuuden osuus jää näkymättömäksi, jää Suomelle hyvin merkittävä teollisuuden ala pois integraation taloushistoriasta.

Jos lukijalla ei ole ennakkotietoa Suomen ratkaisujen taustoista, niin nämä syyt jäävät kirjaa lukiessa hämärän

peittoon. Tämä seikka ei kaada koko kirjaa, mutta tutkijan näkökulmasta tai aiheeseen syvällisemmin perehtynyttä tämä jää askarruttamaan.

Integraatiotutkijat tulevat huomaamaan, että integraatio-
teemojen syventäminen Suomen osalta ja kansainvälisen
politiikan kannalta olisi tehnyt kirjalle hyvää. Tällä viittaaan
eri integraatioteorioihin, joilla voidaan teoreettisesti selittää
Euroopan integraatiota. Tutkijat voivat eri teoreettisista läh-
tökohdistaan toki olla kirjan nyt esittämistä tulkinnoista eri
mieltä, mutta kaiken kaikkiaan kirjan anti jää voiton puo-
lulle.

Pihkalan teos on hyvin kirjoitettu ja se on helppolukui-
nen. Asiat todetaan lyhyesti, mutta ytimekkäästi. Näin teos
on malliesimerkki siitä, miten pitäisi kirjoittaa akateemista
tekstiä selkeästi. Teoriapohjaisesti integraatioon perehty-
neelle kirja on silti turhan kevyt, samalla tietoa on tietyistä
asioista liikaa ja tietyt perusrakenteet Suomen integraatiova-
linnoissa jäävät huomioimatta.

Kirja on hyvä valinta opiskelijalle, jolla ei ole ennakkotie-
toa aiheesta ja joka haluaa saada kuvan siitä, kuinka talous-
historioitsija käsittelee Euroopan integraatiota.

HENRI AALTONEN
